

витримка та здатність подолати стресові ситуації. Фізична підготовка також сприяє покращенню функціонального стану серцево-судинної системи, що є важливим для майбутньої діяльності в умовах перевтоми, надмірних фізичних навантажень та стресів, характерних для роботи в підрозділах поліції [2].

Професійно-прикладна фізична підготовка є однією з ключових складових навчання курсантів навчальних закладів системи МВС України. Вона є важливою частиною загальної фізичної підготовки, спрямованою на формування необхідних фізичних якостей та спеціальних навичок, що забезпечують ефективне виконання службових обов'язків правоохоронцями. Фізична підготовка курсантів становить основу для розвитку важливих фізичних і психофізіологічних характеристик, таких як сила, витривалість, спритність, координація, швидкість реакцій та стійкість до стресових ситуацій. Ці якості безпосередньо впливають на ефективність виконання завдань у повсякденній роботі, особливо в умовах високих фізичних навантажень або небезпечних ситуацій, що вимагають миттєвих рішень. Процес професійно-прикладної фізичної підготовки охоплює два основні напрями: загальну фізичну підготовку та спеціальну підготовку, що орієнтована на конкретні завдання, які виконуватимуться під час служби. Загальна фізична підготовка включає тренування, спрямовані на розвиток загальних фізичних якостей, таких як сила, швидкість, витривалість, координація рухів [3]. Це дає змогу курсантам мати добре розвинену фізичну базу, яка стане основою для спеціальних тренувань. Спеціальна підготовка зосереджується на розвитку фізичних навичок, необхідних для виконання конкретних службових обов'язків, і передбачає тренування для подолання перешкод, боротьбу, вогневу підготовку, тактичну підготовку, а також виконання спеціальних вправ, що імітують реальні умови служби [2].

Професійно-прикладна фізична підготовка курсантів навчальних закладів МВС України є важливим компонентом їхньої підготовки до виконання службових обов'язків. Вона сприяє розвитку фізичних і психофізіологічних якостей, необхідних для ефективної діяльності в умовах реальної служби. Сучасні методи та засоби тренувань дозволяють готувати висококваліфікованих фахівців, здатних виконувати завдання у будь-яких умовах, забезпечуючи ефективність правоохоронної системи країни.

1. Гресь М. Я. Професійно-прикладна фізична підготовка майбутніх фахівців правоохоронної діяльності засобами оздоровчого фітнесу : дис. ... д-ра філос. : 017 Фізична культура і спорт; 01 Освіта. Педагогіка. Київ : НУФВСУ, 2022. 225 с.

2. Журавльова Д. О., Журавель О. А. Сутність професійної фізичної підготовки майбутніх поліцейських. *Фізична культура в університетській освіті: інновації, досвід та перспективи розвитку в умовах сучасності* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 11 трав. 2022 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 262–265.

3. Литвиненко М., Анісімов Д. Витривалість як основна складова діяльності поліцейського. *Актуальні проблеми службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Дніпро, 26 квіт. 2024 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2024. С. 147–149.

Ігор ЧОБОТЬКО

старший викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

<https://orcid.org/0000-0003-4655-5696>

ВІЙСЬКОВО-ПРИКЛАДНІ ВИДИ СПОРТУ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ

У сучасних умовах, коли Україна стикається з численними викликами та загрозами, зокрема через військову агресію російської федерації, розвиток військово-прикладних видів спорту (далі – ВПВС) набуває особливого значення. Ці види спорту не лише сприяють

поліпшенню фізичної підготовки військовослужбовців, а й формують важливі морально-психологічні якості, які необхідні для ефективного виконання завдань у секторі безпеки та оборони. Розглянемо основні аспекти розвитку ВПВС в Україні, їхній вплив на військову підготовку та значення для національної безпеки [1].

Важливо підкреслити, що службово-прикладний та військово-прикладний спорт є специфічним напрямом фізичної діяльності, який стосується підготовки військовослужбовців, співробітників Збройних Сил України та інших військових формувань, створених відповідно до законодавства, а також правоохоронних і рятувальних служб. Основна мета ВПВС полягає в підвищенні рівня фізичної готовності, розвитку технічних навичок та зміцненні психологічної стійкості військових. Серед ключових дисциплін можна виокремити стрільбу з вогнепальної зброї, тактичні бої, військове багатоборство та інші.

Відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» 1993 р. розвиток спорту є важливою частиною формування здорового суспільства та зміцнення обороноздатності держави. ВПВС займають центральне місце в цьому процесі, оскільки вони тісно пов'язані з підготовкою військовослужбовців до дій у бойових умовах. Військово-прикладні види спорту є надзвичайно важливими як для військових, так і для суспільства загалом. Вони не лише розвивають фізичні й технічні навички, але й сприяють вихованню стійкості, рішучості та командного духу. У сучасному світі, де загрози можуть бути як зовнішніми, так і внутрішніми, підготовка молоді до можливих викликів за допомогою ВПВС може стати ефективним елементом національної безпеки та стійкості нації.

Військово-прикладні види спорту сприяють не лише фізичному розвитку, а й формуванню психологічної стійкості та командної взаємодії. Тренування та участь у змаганнях допомагають військовим удосконалювати критично важливі навички, такі як швидкість реакції та здатність приймати правильні рішення в стресових ситуаціях [2]. Наприклад, стрільба з вогнепальної зброї не лише розвиває точність, але й вчить ефективно діяти в умовах підвищеного тиску.

Необхідно зазначити, що розвиток військово-прикладних видів спорту є важливим елементом Стратегії національної безпеки України, котру було затверджено Указом Президента України № 392/2020 від 14 вересня 2020 р. У цьому документі наголошено на важливості модернізації Збройних Сил України та інших структур безпеки.

Військово-прикладні види спорту відіграють ключову роль у підготовці кадрів, що здатні виконувати складні та небезпечні завдання. Регулярні тренування покращують фізичну форму та бойові навички військовослужбовців, що підвищує їхню ефективність на полі бою та знижує ризик втрат. Військово-прикладні види спорту мають значний потенціал для підвищення загальної готовності військових. Окрім фізичних переваг, такі заняття формують витривалість, дисциплінованість і готовність до роботи в команді, що є критично важливим для ефективного виконання бойових завдань. Поєднання фізичного та психологічного розвитку створює міцний фундамент для успішної служби, особливо в умовах сучасних військових викликів.

Попри важливість ВПВС, їхній розвиток в Україні стикається з низкою викликів. Передусім, недостатнє фінансування та відсутність належної матеріально-технічної бази у військових частинах ускладнюють проведення регулярних тренувань та змагань. Крім того, дефіцит кваліфікованих тренерів і фахівців у сфері ВПВС є ще однією значною перепорою.

Основним викликом розвитку ВПВС є системний підхід. Недостатнє фінансування і дефіцит фахівців можна вирішити шляхом впровадження державно-приватного партнерства та залучення міжнародних інструкторів. Розробка нових методик і програм є лише початковим етапом; важливо паралельно працювати над створенням інфраструктури та умов для регулярних тренувань. Впровадження сучасних технологій, таких як симулятори або віртуальні тренувальні програми, могло б прискорити інтеграцію ВПВС і підвищити їхню ефективність у підготовці військових.

Важливим аспектом також є необхідність інтеграції ВПВС у систему підготовки військовослужбовців. Відповідно до Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2025 р. планується розробка нових методичних рекомендацій та навчальних програм, які міститимуть елементи ВПВС. У зв'язку з цим є кілька пропозицій щодо модернізації розвитку ВПВС в секторі безпеки і оборони України:

1. Необхідно впровадити програму підготовки кваліфікованих інструкторів з військово-прикладних видів спорту, які навчатимуть не лише технічних аспектів, а й психологічної стійкості. Це дозволить підвищити ефективність навчання та загальний рівень підготовки військовослужбовців, адже психологічна підготовка відіграє вирішальну роль в

умовах бойових дій, оскільки допомагає військовим зберігати спокій та зосередженість у критичних ситуаціях. Інтеграція таких навичок з технічними аспектами ВПВС зробить підготовку більш цілісною та ефективною;

2. Варто розробити методичні рекомендації та навчальні курси, які враховуватимуть специфіку ВПВС та їх інтеграцію в загальну підготовку військових. Це може включати онлайн-курси, семінари та практичні заняття. Важливо забезпечити доступність та різноманітність матеріалів для навчання, зокрема з урахуванням різних рівнів підготовки. Онлайн-формати та семінари дозволяють забезпечити постійне вдосконалення знань і навичок у зручний для військовослужбовців час;

3. Доцільно організовувати регулярні змагання та фестивалі з ВПВС для залучення як військових, так і цивільних осіб. Це сприятиме популяризації спорту і розвитку командного духу. Подібні заходи можуть мати додаткову цінність у підвищенні мотивації та залученні ширшої аудиторії до військово-прикладних видів спорту, що також сприятиме зміцненню стосунків між армією і цивільним населенням;

4. Інвестування в матеріально-технічну базу, таку як спортивні майданчики, тренувальні бази та оснащення для змагань, є важливим фактором для розвитку ВПВС. Без належної інфраструктури неможливо забезпечити систематичну та якісну підготовку. Інвестиції в бази та спорядження сприятимуть більшій доступності до занять та підвищенню професійного рівня;

5. Слід розробити систему заохочень для військових, які активно займаються ВПВС, шляхом присвоєння звань, нагородження та надання можливостей для участі у міжнародних змаганнях. Стимулювання через нагороди та кар'єрні можливості підвищує мотивацію військовослужбовців до регулярної участі у спортивних заходах, що позитивно впливає на їхню фізичну та психологічну підготовленість [3].

Загалом такі ініціативи можуть суттєво позначитися на розвитку ВПВС в Україні, сприятимуть зростанню рівня підготовки військових та зміцненню національної безпеки [4].

Розвиток військово-прикладних видів спорту в секторі безпеки й оборони України є ключовим фактором для підвищення бойової готовності та фізичної витривалості військовослужбовців. Такі види спорту не лише забезпечують формування необхідних навичок, але й сприяють розвитку морально-психологічних якостей, які є надзвичайно важливими в умовах сучасних викликів. Для ефективного подальшого розвитку цієї сфери необхідно зосередити увагу на належному фінансуванні, підготовці кваліфікованих кадрів та інтеграції військово-прикладних видів спорту в систему військової освіти.

На наш погляд, впровадження військово-прикладних видів спорту, дійсно, є надзвичайно важливим, оскільки вони поєднують фізичну підготовку з елементами психологічної стійкості та командної роботи. Це дозволяє сформувати комплексний підхід до підготовки військових кадрів, за якого фізична готовність тісно переплітається з психологічною витривалістю, що є особливо важливим з огляду на сучасні умови бойових дій, де стресові фактори часто мають вирішальне значення; у свою чергу, розвиток морально-психологічних якостей за допомогою ВПВС може мати вирішальний вплив на ефективність виконання завдань.

1. Грибан В. Г., Мельников В. Л., Чоботко І. І. Застосування методів інноваційного навчання у сфері підготовки здобувачів вищої освіти з правоохоронної діяльності. *Сучасні проблеми забезпечення національної безпеки держави : зб. тез III Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 26 лист. 2020 р.). м. Київ, 2020. С. 290–291.

2. Куришко Є. А., Золочевський В. В., Гарбуз С. В. Військово-прикладна фізична підготовка в збройних силах провідних країн-членів НАТО. *Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України : тези VI Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 25 лист. 2022 р.). Київ : НУОУ, 2022. С. 155–158.

3. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>.

4. Чоботко І. І. Ефективні прийоми рукопашного бою при затриманні в Україні. *Правові аспекти застосування прийомів рукопашного бою при силовому затриманні та проблемні питання надання домедицинської допомоги : матеріали Всеукр. круглого столу* (м. Дніпро, 05 лют. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. С. 41–43.